

LAUKASOO TURBAMAARDLA RAUDSAARE TURBATOOTMISALA KASUTUSELEVÕTUGA KAASNEVA KESKKONNAMÕJU HINDAMISE PROGRAMM

1. Kavandatav tegevus ja selle eesmärk

Kavandavaks tegevuseks on turba kaevandamine 244,3 ha suuruselt pinnalt Tartu maakonnas Luunja ja Tartu vallas. Planeeritav mäeeraldis paikneb Laukasoo turba-maardla loodeosas, Lauka Turvas OÜ Laukasoo mäeeraldisest vahetult lääne ja põhja pool (joonis 1). Arendajal AS-l Tartu Jõujaam on 100% osalus OÜ-s Lauka Turvas. Tegevuse eesmärgiks on katlamajade kütturebaga varustamine. Alal on moodustatud 4 riigile kuuluvat katastriüksust (79403:006:0587, 79403:006:0585, 43203:001:0247, 79403:006:0586), mille sihtotstarbeks on turbatootmist, samuti jäävad osaliselt selle piiresse 15 eravalduses olevat katastriüksust.

Planeeritava mäeeraldiselise turbavaru on uuritud Eesti Geoloogiakeskuse poolt 1992. a. (EGF nr. 5270). EMK 03.09. 1992. protokollilise otsusega nr. 051. arvele võetud aktiivsest tarbevarust paikneb mäeeraldiselises piires 112 tuh. t vähe- ja 674 tuh. t hästilagunenud turvast. Turbalasundi keskmine paksus alal on 2,0 m, vähelagunenud turba kihi keskmine paksus 1,06 m ning hästilagunenud turbal 1,60 m. Turbalasundi lamamiks on jääjärveline saviliiv ja liivsavi. Rajatava kuivendussüsteemi eesvooluks on Vara oja, kuhu juhatakse vesi ka olemasolevalt Laukasoo mäeeraldiselt. Taimkattelt kujutab planeeritav mäeeraldis endast peamiselt puisraba ja rabamännikut, alal on hulgaliselt vanu labidaturba karjääre.

AS Tartu Jõujaam on esitanud Tartumaa Keskkonnateenistusele kaevandamisloa taotluse ning viimane on oma kirjaga nr. 41-12-1/2540 05.07.2006. teatanud keskkonnamõju hindamise algatamisest.

2. Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivide lühikirjeldus

Kavandatavaks tegevuseks on turba kaevandamine 244,3 ha suuruselt pinnalt freesmeetodil Haku tootmistehnoloogiat kasutades 25 aasta jooksul mahus kuni 29 tuh. t turvast aastas. Selleks eemaldatakse alalt puud ja alustaimestik ühes 0,2 m paksuse pealmise turbakihi, rajatakse piirde- ja kogumiskraavid, settebasseinid ning drenide süsteem, ehitatakse mäeeraldiselises piires täiendavad turba väljaveo teed. Kaevandamine toimub ajavahemikul maist septembrini. Kaevandatud turvas ladustatakse väljaveoteede äärde ning veetakse autotranspordiga aastaringselt välja.

Kavandatava tegevuse reaalsete alternatiivsete variantidena on käsitletavat:

- 1) nullvariant ehk Raudsaare mäeeraldiselt turba mittekaevandamine;
- 2) kaevandamine kavandatust väiksemalt alalt;
- 3) kavandatust erinev kaevandamise maht või kaevandatava kihi paksus;

3. Keskkonnamõju hindamise sisu

Raudsaare turbatootmisala kasutuselevõtu keskkonnamõju hindamine sisaldab hinnangut nii tootmisala ja sellega seotud rajatiste väljaehitamise kui ka kaevandamise keskkonnamõjule. Selles lähtudes käsitletakse hindamisprotsessi käigus järgmisi küsimusi:

- mõjutatava keskkonna seisund (geoloogiline ehitus, hüdrogeoloogilised tingimused, maavaravarud, taimestik, loomastik, kaitstavad loodusobjektid, kultuurimälestised ja muinsuskaitseobjektid, inimasustus ja maaomand,

kommunikatsioonid, majandustegevus), Laukasoo mäeeraldisel toimunud turbakaevandamise senine mõju keskkonna seisundile;

- kavandatav tegevus ja selle reaalsed alternatiivid;
- kavandatava tegevuse ja selle alternatiividega kaasnev oodatav keskkonnamõju põhja- ja pinnaveele (kaevud, Vara oja), taimestikule ja loomastikule, välisõhu kvaliteedile, Pähklisaare maastikukaitseala kui Natura 2000 võrgustiku ala seisundile, inimeste tervisele ning healule ja piirkonna sotsiaal-majanduslikule olukorrale, olemasoleva tootmisala ja selle planeeritava laienduse koosmõju;
- kavandatava tegevuse vastavus kehtivatele planeeringutele ja arengukavadele;
- alternatiivsete tegevuskavade võrdlev hinnang, soovitusel kaasnevate negatiivsete keskkonnamõjude leevendamiseks ning keskkonnaseire teostamiseks.

Tootmisala väljaehitamise etapil on põhilisteks mõjuallikateks kasutatavad masinad, mille abil eemaldatakse mäeeraldiselt taimestik ja sugekiht ning rajatakse kraavide süsteem ja teed. Selle tulemusena muutub kavandatava mäeeraldisel maastikupilt oluliselt.

Kaevandamise perioodil on põhilisteks mõjuallikateks rajatud kuivendussüsteem ning turba kaevandamiseks kasutatavad masinad. Kuivendussüsteemi poolt otseselt mõjutatavaks keskkonnamelemendiks on soosetete veekiht, mille taseme järk-järguline alandamine mäeeraldisel piires tingib veetaseme mõningase alanemise ka mäeeraldisega piirneva ala turbalasuundis eeldatavasti umbes 100 m laiusel vööndis. See võib esile kutsuda teatud muudatusi ka planeeritava mäeeraldisega vahetult piirneva ala taimestikus. Võimalikku mõjutustooni jääb ka Pähklisaare maastikukaitseala loodeserv. Otseselt mõjutab kuivendussüsteem ka Laukasoo Vara oja ja Laukasoo peakraavi juhitava vee kogust ning kvaliteeti. Et hinnata kaevandamise võimalikku mõju ümbruskonna salvkaevude veetasemele, on vajalik kaevude kaevandamisele veetaseme mõõtmine 500 m raadiuses kavandatava freesala ümber nii sügis-talvise miinimumi kui kevadise maksimumi ajal.

Turba kaevandamise ja laadimisega kaasnevatest mõjuteguritest on kõige olulisem turbatolm, mis mõjutab välisõhu kvaliteeti ja selle kaudu inimeste heaolu ja tervist nii mäeeraldisel piires kui keskmiselt mõnesaja meetri raadiuses sellest väljaspool. Oluline on turbatolmu kui hõljumi allika osa ka mäeeraldiselt eesvoolu suunatava vee kvaliteedi mõjutajana. Turba kaevandamisega kaasneva müra tase ei ületa 100 dB, see võib avaldada teatud mõju loomastikule ning inimeste tervisele ja healule vaid mäeeraldisel piires ning selle vahetus läheduses. Turba kaevandamise ja laadimisega kaasneb ka mootorite heitgaaside õhku paiskamise ning naftaproduktide pinnasessesse või pinnavette sattumise oht, samuti põlengute tekkimise võimalus.

Turba transpordiga kaasnev tolmu ja müra avaldab väljaspool mäeeraldist seoses transpordikoormuse mõningase tõusuga täiendavat mõju inimeste healule ja tervisele eeskätt kavandatava tootmisala ja Tammistu vahelisel 4 km pikkusel kruusateelõigul.

Lisaks kavandatava tegevuse poolt looduskeskkonnale avaldatavale mõjule hinnatakse ka võimalikke mõjusid piirkonna sotsiaal-majanduslikule olukorrale (tööhõive, kinnisvara väärtus) ning inimeste puhkamisvõimalustele (marjade korjamine, jaht).

4. Keskkonnamõju hindamisel kasutatav meetodika

Keskkonnamõjude hindamise meetodiliseks aluseks on Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (VV, RT I, 24.03.2005, 15, 87). Lisaks kasutatakse

järgmistes õigusaktides ja normatiivdokumentide nõudeid: Looduskaitse seadus (RK, RT I, 18.07.2004., 53, 373), Maapõu seadus (RK, RT I, 16.12.2004, 84, 572), Veeseadus (RK, RT I, 01.07.2006., 28, 211), Välisõhu kaitse seadus (RK, RT I, 19.05.2004., 43, 298), Välisõhu saastatuse taseme määramise kord (KM, RTL, 12.04.2006, 33, 591), Müra normtasemed elu- ja puhkealadel, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid (SOM, RTL, 14.03.2002, 38, 511), Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord (VV, RT I, 16.02.2006, 10, 67).

KMH meetodika seisneb keskkonna praeguse seisundi kaardistamises, kavandatava tegevuse ning selle alternatiivide prognoositava keskkonnamõju võrdlemises ja selle alusel optimaalse tegevusvariandi soovitamises. Uurimismeetoditena kasutatakse mõjutegurite (müratugevus, õhu tolmusisaldus, hõljumi sisaldus veevastuvõtjasse lastavas kuivendusvees) otsest mõõtmist kõrvalasetseval Laukasoo turbatootmisalal, vaatlust, küsitlemist, ekspertarvamusi, arvesse võetakse KMH protsessi käigus laekunud informatsiooni, arvamusi ja ettepanekuid.

5. Andmed KMH osapoolte ja töögrupi koosseisu kohta

Arendaja: AS Tartu Jõujaam, registrikood 10240886, aadress Narva mnt. 124, Tartu, kontaktisik Mati Kermas, tel. 5056904

Otsustaja: Tartumaa keskkonnateenistus, aadress Aleksandri 14, Tartu, kontaktisik Ivo Ojamäe, tel. 7302252, e-mail ivo@tartu.envir.ee

KMH teostab töögrupp koosseisus:

Töögrupi juhid:

Rein Ramst, Eesti Geoloogiakeskus, rakendusgeoloogia ja maavarade osakond, litsents KMH0092, tel. 5028367, e-mail rein.ramst@egk.ee

Valter Petersell, Eesti Geoloogiakeskus, geofüüsika, mere- ja keskkonnageoloogia osakond, litsents KMH0042, tel. 6720093, e-mail v.petersell@egk.ee.

Erialaekspertid:

Lehte Savitskaja, Eesti Geoloogiakeskus, hüdrogeoloogia osakond, hüdrogeoloog, tel. 6720087, e-mail savitskaja@egk.ee.

Uve Ramst, Eesti Loodusmuuseum, botaanik, tel. 6603404, e-mail uve@loodusmuuseum.ee

Mall Orru, Eesti Geoloogiakeskus, rakendusgeoloogia ja maavarade osakond, geoloog, tel. 6720089, e-mail orru@egk.ee.

Hans Orru, Tartu Ülikool, välisõhu ekspert, tel. 5227427, e-mail orru@mail.ee

Vastavalt vajadusele kaasatakse töösse täiendavalt erialaeksperte.

KMH protsessis osalemises võimalikult huvitatud osapoolteks on Luunja ja Tartu vallavalitsused, RMK Alatskivi metskond, Riiklik Looduskaitsekeskus, Eestimaa Keskkonnaühenduste Koda, Lauka Turvas OÜ ning naaberkinnistute omanikud:

79403:006:0001	Rahksaare
79403:006:0006	Legendiku
79403:006:0019	Leho-Rauli
43203:001:0048	Stepi
79403:006:0071	Villemi
79403:006:0072	Kütti
79403:006:0123	Kulliotsa

79403:006:0212 Tamme
 79403:006:0340 Vilussaare
 79403:006:0380 Tutivälja
 79403:006:0550 Kulli
 79403:006:0522 Saluoja
 79403:006:0536 Kisla
 79403:006:0564 Mäe
 43203:001:0047 Liivaku
 43203:001:0068 Merru
 43203:001:0110 Tutivälja
 43203:001:0174 Kullisoo
 43203:001:0181 Piiri
 43203:001:0211 Liivakuõue
 43203:001:0420 Reinu
 43203:001:0502 Mäe

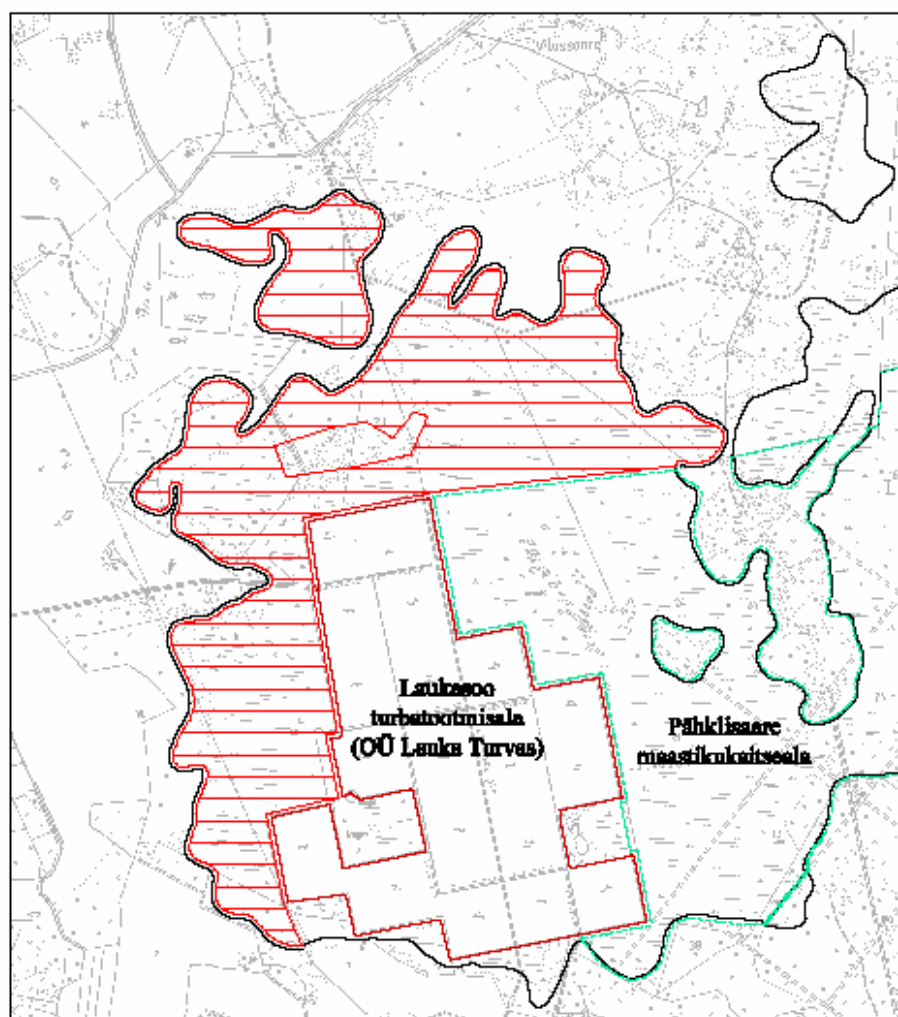
6. KMH läbiviimise ajakava

Tegevuse etapp	Aeg
Teade KMH algatamise kohta	13.07.2006.
Ekspertgrupi moodustamine ja KMH programmi koostamine	august 2007.
KMH programmi avalik arutelu Tartu vallavalitsuses	17.10.2007.
KMH programmi esitamine järelvalvajale heakskiitmiseks	detsember 2007.
KMH aruande esitamine avalikuks aruteluks	oktoober 2008.
KMH aruande avalik arutelu	november 2008.
KMH aruande esitamine heakskiitmiseks	jaanuar 2009.
KMH aruande kinnitamine	veebruar 2009.

Arendaja esindaja:
 Mati Kermas, juhatuse esimees
 AS Tartu Jõujaam
 Tel. 748 8945
 Narva mnt. 124, 50303 Tartu

Programmi koostaja:
 Rein Ramst, keskkonnaekspert
 OÜ Eesti Geoloogiakeskus
 Tel. 672 0094
 Kadaka tee 82, 12618 Tallinn

Tallinnas, 15.12. 2007. a.

Joonis 1. Taotletava Lankasoo turbatootmisala mõeldud palkkonnise skeem. M 1 : 25 000

- Lanku Turva OÜ Lankasoo mõeldud piir
- ▨ Taotletav Lankasoo mõeldud
- - - Pähklisaare maastikukaitsela piir
- Lankasoo turbarandla piir

